

Wojciech J. Cynarski, Kazimierz Obodyński

Profesor Andrzej Szyszko-Bohusz : twórca pedagogiki holistycznej

Idō - Ruch dla Kultury : rocznik naukowy : [filozofia, nauka, tradycje wschodu, kultura, zdrowie, edukacja] 2, 381-383

2001

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

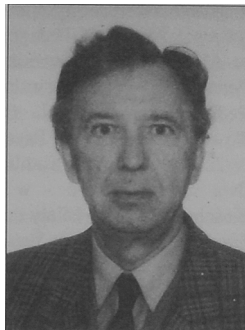
Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dr Wojciech J. Cynarski i prof. Kazimierz Obodyński (TWFiZ UR) są autorami sylwetki znakomitego krakowskiego profesora Andrzeja Szyszko-Bohusza. Recenzję tekstu wykonał prof. dr hab. Lesław Grzegorzczak (TWFiZ UR), który ocenił, że „Autorzy w sposób profesjonalny przedstawili sylwetkę prof. Andrzeja Szyszko-Bohusza”.

WOJCIECH J. CYNARSKI, KAZIMIERZ OBODYŃSKI
Zakład Sportu i Obozownictwa TWFiZ UR

Profesor Andrzej Szyszko-Bohusz – twórca pedagogiki holistycznej

Prof. zw. dr hab. Andrzej Szyszko-Bohusz urodził się 25 września 1934 roku w Gdyni. W roku 1958 ukończył studia na Uniwersytecie Jagiellońskim. Stopień naukowy doktora uzyskał w roku 1966, a habilitację w 1970 na WSP w Krakowie. Od roku 1989 jest profesorem nadzwyczajnym, a od roku następnego – profesorem zwyczajnym. Jest kierownikiem Zakładu Pedagogiki Akademii Wychowania Fizycznego im. B. Czecha w Krakowie. Zajmuje się pedagogiką i teorią wychowania, psychologią, genetyką i filozofią. Według *Słownika filozofów polskich*, zainteresowania A. Szyszko-Bohusza są bardzo szerokie: „Oprócz pedagogiki można wymienić tu psychologię, religioznawstwo, filozofię oraz pogranicze nauki i filozofii, psychologię i filozofię mistyczną. W zakresie pedagogiki Szyszko-Bohusz jest twórcą nowego prądu, tzw. pedagogiki holistycznej. Jej istotą jest całkowity odwrót od pedagogiki tradycyjnej J. F. Herbarta na rzecz kreacji pedagogiki humanistycznej, opartej na twórczym poszukiwaniu, tolerancji, otwartości oraz głębokiej życzliwości przenikającej cały proces dydaktyczno-wychowawczy” [Andrzejewski, Kozłowski 1999, s. 184-186]. W procesie tym dużą rolę spełniają techniki relaksowo-koncentrujące zaczerpnięte z wiedzy orientalnej i systemów psychofizycznego doskonalenia (takich jak indyjska joga [Szyszko-Bohusz 1978]).

Prof. Andrzej Szyszko-Bohusz

Wśród około 150 publikacji tego znakomitego i wszechstronnego humanisty, do najważniejszych zaliczyć można następujące:

Funkcja ćwiczeń odprężających w nowoczesnym procesie kształcenia Ossolineum, Wrocław 1979;

Uniwersalny stan świadomości Poznań 1982;

Problem nieśmiertelności biologicznej organizmów wielokomórkowych AWF Kraków 1985;

Pedagogika holistyczna Ossolineum, Wrocław 1989;

Problematyka i wyniki badań nad stanami świadomości. Problem nieśmiertelności genetycznej AWF Kraków 1992;

Hinduizm, buddyzm, islam Ossolineum, Wrocław 1990;

Nieśmiertelność genetyczna. Czy dziedziczymy świadomość? Wyd. Barbara, Kraków 1996;

Świadomość światła Świdnica 2000;

Agresja, przemoc i zdrowie psychiczne w relacji do hipotezy nieśmiertelności genetycznej [w:] Binczycka-Anhaleer M. [red.] *Agresja i przemoc a zdrowie psychiczne* PTHP, Warszawa-Poznań 2001, s. 24-33;

Współczesna higiena psychiczna oraz pedagogika holistyczna w świetle hipotezy nieśmiertelności genetycznej [w:] Aleksander T. [red.], *Mysł pedagogiczna przelomu wieków* Wyd. UJ, Kraków 2001, s. 245-258.

Prof. Szyszko-Bohusz wypromował siedmiu doktorów oraz około 300 magistrów, w tym 6 prac magisterskich poświęconych było sztukom walk wschodnich:

Chwała Wiesław *Wpływ wschodnich sztuk walki Wu Shu na rozwój osobowości w świetle wypowiedzi ćwiczących* Kraków 1989;

Błok Marek *Wpływ wschodnich sztuk walki Wu Shu na rozwój osobowości człowieka w świetle wypowiedzi ćwiczących* Kraków 1992.

Filipowicz Dariusz *Wpływ ćwiczeń Kung Fu na osobowość młodzieży* Kraków 1992;
Biela Damian *Wpływ kick-boxingu na osobowość* Kraków 1997;
Kowalski Robert *Wpływ sztuk walki na osobowość* Kraków 2000;
Piórko Adrian *Wpływ wschodnich sztuk walki oyama karate na rozwój osobowości młodzieży w świetle wypowiedzi ćwiczących* Kraków 2001.

Mgr A. Piórko, aktualny Mistrz Polski w *knockdown oyama karate* (tytuł uzyskany w Czeladzi w r. 2001), wyraził zamiar podjęcia pracy doktorskiej także pod kierunkiem Profesora [Szyszko-Bohusz 2001].

Krakowski uczony sprawował funkcję dyrektora Instytutu Nauk Pedagogicznych w WSP (obecnie Akademia Pedagogiczna) w Krakowie i kierownika Katedry Psychologii i Pedagogiki w Akademii Wychowania Fizycznego w Krakowie, a obecnie jest kierownikiem Zakładu Pedagogiki na krakowskiej AWF. W roku 1966 został członkiem Komitetu Badań Pedagogicznych PAN. Od roku 1990 jest członkiem Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Higieny Psychiczej, a od 1999 – Towarzystwa Edukacji Psychosomatycznej.

Jako wykładowca Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego odbył w latach 90. ubiegłego wieku dwa staże naukowe – w Anglii i w Stanach Zjednoczonych – jako stypendysta Fundacji Kościuszkowskiej. Miały one na celu pogłębienie badań nad stanami świadomości, zwłaszcza zaś *Uniwersalnym Stanem Świadomości* (USS), określanym też jako *Stan Nie Podlegający Zmianom* (SNZ), będącym rezultatem głębokiej medytacji. W Topica (Cansas) w centralnej Ameryce w siedzibie Fundacji Meningera zapoznał się bliżej z badaniami potencjału fal mózgowych za pomocą elektroencefalografu (EEG) i tam ukończył poświęcony tym badaniom kurs specjalistyczny. Przeprowadzone staże przyczyniły się do sprecyzowania Jego centralnej hipotezy naukowej (określanej dzisiaj w niektórych opracowaniach jako teorii [Wilowski 2000, s. 123]), nazwanej „hipotezą nieśmiertelności genetycznej”. Istotą tej hipotezy jest naukowe uzasadnienie ciągłości (kontynuacji) świadomości rodziców w potomstwie, przekazywanej w genotypie z pokolenia na pokolenie. Profesor poświęcił tej hipotezie szereg opracowań i zyskała ona uznanie wielu wybitnych uczonych z różnych gałęzi wiedzy, m. in. prof. med. Henryka Gaertnera – przewodniczącego 11th *Symposium of Somatherapy* i 4th *European Symposium of Psychosomatic Education* (Kraków, 26-28 październik 2001) oraz niezujących już profesorów medycyny Juliana Aleksandrowicza i Stanisława Grochmala [Szyszko-Bohusz 2001]. Potwierdzenie koncepcji Szyszko-Bohusza powinno spowodować rewolucyjne wręcz skutki i paradygmatyczne zmiany w nauce i życiu społecznym. Pozytywna weryfikacja „hipotezy nieśmiertelności genetycznej” oznaczałaby praktyczne uzasadnienie *jedności wszelkiego życia* oraz *bezsens* ranienia kogokolwiek w myśli, słowie i czynie, bezsens wszelkiej krzywdy i niesprawiedliwości jako działania *samobójczego*. Staje się to szczególnie aktualne obecnie wobec eskalacji światowego terroryzmu.

Szyszko-Bohusz sformułował interesującą koncepcję rzeczywistości: I. Istnieje Byt Pierwotny – wieczny i samoświadomy, mieszczący w sobie „wszystko i wszystkich”. II. Osnową tego Bytu jest świadomość równoznaczna i tożsama z pojęciem życia. III. Byt Pierwotny istnieje w dwóch kategoriach: Przejawionej i Nieprzejawionej. „Kategoria Nieprzejawiona jest czystą niezróżnicowaną świadomością, w której nie zachodzą procesy mentalnego rozróżnienia na podmiot i przedmiot. Kategoria Przejawiona powstaje na skutek rozszczepienia czystej świadomości w ‘substancji materialnej’, atrybucie Bytu Pierwotnego. Owo rozszczepienie czystej świadomości w substancji materialnej stanowi osnowę i niezbędny warunek powstania wszechświata. Jest też przyczyną problemów intelektualnych wszystkich istot” [Andrzejewski, Kozłowski 1999, s. 185]. IV. Jedynym celem ‘ewolucji’ każdej istoty obdarzonej życiem jest powrót od ‘stanu złożonego’ do ‘pierwotnej prostoty’. Jemu to właśnie służy USS. V. Śmierć indywidualna w rzeczywistości nie istnieje – jest tylko przemianą istniejącego wiecznie stanu świadomości bytu Pierwotnego. VII. Życie w istotowej definicji jest nierefleksyjnym lub refleksyjnym doznaniem (doświadczeniem) istnienia.

Za wybitne osiągnięcia naukowe i zasługi w pracy społecznej nagrodzono Profesora Szyszko-Bohusza licznymi szaczkowymi wyróżnieniami, odznaczeniami i nagrodami

honorowymi. Uzyskał on m. in. Złotą odznakę za Pracę Społeczną dla m. Krakowa, Złoty Krzyż Zasługi, Medal Komisji Edukacji Narodowej (1987), Nagrodę Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki za osiągnięcia w dziedzinie badań naukowych (1980), Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, nagrodę *IX International Conference – Innovative Excellence in Teaching, Learning and Technology* (USA) za całokształt działalności naukowej oraz badania nad dziedziczeniem świadomości (1998), a także – w uznaniu szczególnych osiągnięć naukowych – nominację i wpis do Złotej Księgi Nauki Polskiej 2000: „Naukowcy Przełomu Wieków”.

Andrzej Szyszko-Bohusz jest mistrzem szachowym, gra w tenisa (ziemnego i stołowego), od wielu lat uprawia turystykę, a także *jogę i medytację*. Obok malarstwa i muzyki pasjonują go religie świata i *sztuka walk wschodnich*. Był wielkim sympatykiem boksu i założycielem Osiedlowej Sekcji Bokserskiej w Krakowie. Jest znawcą tej twardej, męskiej dyscypliny sportowej [Szyszko-Bohusz 1997]. Obecnie, dostrzegając wyjątkowe wartości w dalekowschodnich sztukach walki, większym uznaniem darzy walki wschodnie. Przez okres roku poznawał podstawy sztuki karate, w czym pomagał Profesorowi jego student na AWF w Krakowie (uczeń *sensei* A. Drewniaka 6 dan).

Jako pedagog i jako człowiek jest niezwykle serdeczny i życzliwy, chętny do bezinteresownej pracy w imię celów szlachetnych, zwłaszcza społecznych. Jego osobowość jest charyzmatyczna, kreatywna i emanująca potęgą wewnętrzną. Źródłem tej wewnętrznej siły jest głęboko etyczna postawa, wiara w Boga i ludzi, mistrzostwo duchowe, które Ken Wilber określa jako poziom 6 lub 7 – subtelny lub przyczynowy [Wilber 1997, s. 20]. Ta wielka duchowa i moralna siła powinna pozwolić Profesorowi na zrealizowanie licznych jeszcze szlachetnych celów, czego – w imieniu Redakcji i własnym – serdecznie życzymy.

BIBLIOGRAFIA

1. Andrzejewski B., Kozłowski R. [red.] (1999), *Słownik filozofów polskich*, Wyd. Humaniora, Poznań.
2. Szyszko-Bohusz A. (1978), *Joga – indyjski system filozoficzny, leczniczy i pedagogiczny*, PAN, Kraków.
3. Szyszko-Bohusz A. (1997), list do redakcji, „Bokser”, nr 2 (luty 1997), s. 14.
4. Szyszko-Bohusz A. (2001), wywiady udzielone W. J. Cynarskiemu, Kraków, październik-listopad.
5. Wilber K. (1997), *Eksplozja świadomości* (przeł. K. Przechrzała, E. Kluz), Abraxas, Kraków.
6. Wilowski W. (2000), *Zagadnienie życia i śmierci w wybranych poglądach filozoficznych i religijnych Zachodu i Wschodu*, Poznań.

Professor Andrzej Szyszko-Bohusz – the creator of holistic pedagogics

The authors present profile of prof. Andrzej Szyszko-Bohusz – a superb Cracovian psychologist, educator and philosopher. Szyszko-Bohusz is the creator of holistic pedagogics trend and author of original conceptions, compound on the base of philosophical anthropology and psychological research.